

Warszawa, dnia 30 lipca 2026 r.

Dr hab. Eliza Przeździecka, prof. SGH
Szkola Główna Handlowa w Warszawie

OCENA ROZPRAWY DOKTORSKIEJ

MGR. KAMILA ULMANNA

PT.

*Dystans psychiczny jako determinanta zagranicznych inwestycji
bezpośrednich krajów europejskich oraz Chin w Afryce*

Podstawą do przygotowania recenzji było pismo Pana dr hab. Leszka Czerwonki, prof. UG, przewodniczącego Rady Dyscypliny Ekonomia i finanse w Uniwersytecie Gdańskim z dnia 9 kwietnia br. informujące mnie o decyzji Rady, która na posiedzeniu w dniu 9 kwietnia 2026 r. powierzyła mi funkcję recenzentki rozprawy doktorskiej p. mgra Kamila Ulmanna.

Odpowiadając na powyższe pismo i wypełniając powierzoną mi funkcję, niniejszym przedkładam recenzję rozprawy doktorskiej mgra Kamila Ulmanna pt. *Dystans psychiczny jako determinanta zagranicznych inwestycji bezpośrednich krajów europejskich oraz Chin w Afryce*.

Niniejsza recenzja składa się z następujących części:

1. Wprowadzenie
2. Ocena rozprawy doktorskiej
 - 2.1. Ocena merytoryczna badania – oryginalność badania
 - 2.2. Wartość naukowa pracy
 - 2.3. Poprawność redakcyjna
3. Podsumowanie i ocena końcowa

1. Wprowadzenie

Podstawą przygotowania niniejszej recenzji jest otrzymany egzemplarz w/w rozprawy doktorskiej, która liczy 211 stron, plus dwie strony załącznika (nienumerowane).

Rozprawę przygotowano pod kierunkiem naukowym dra hab. Stanisława Umińskiego (promotor) i dr Aleksandry Borowicz (zakładam, że w roli promotora pomocniczego, choć brak informacji na stronie tytułowej).

Rozprawa składa się ze wstępu, pięciu rozdziałów (numerowanych), odrębnej części pt. Rekomendacje, Ograniczenia i przyszłe badania oraz Podsumowania. Dopełnieniem opracowania jest wykaz skrótów i skrótowców (3 strony), streszczenie w języku polskim oraz streszczenie w języku angielskim, spis rysunków i spis tabel. Opracowanie zawiera także

jeden (1) załącznik w postaci dwóch tabel, choć w spisie treści wskazuje się „załączniki”. Spis literatury zawiera 210 pozycji.

Recenzowana rozprawa stanowi pogłębione i wielowymiarowe opracowanie problematyki zagranicznych inwestycji bezpośrednich, z uwzględnieniem znaczenia dystansu psychicznego w procesach internacjonalizacji przedsiębiorstw. Praca wpisuje się w nurt badań z zakresu ekonomii międzynarodowej, akcentujący rolę przedsiębiorstwa jako aktywnego uczestnika procesów gospodarczych oraz znaczenie specyficznych dla niego czynników determinujących decyzje inwestycyjne na rynkach zagranicznych.

2. Ocena rozprawy doktorskiej

2.1. Ocena merytoryczna – oryginalność badania

We wstępie rozprawy doktorskiej Autor stawia pytanie badawcze: „Jakie znaczenie ma dystans psychiczny i jego komponenty w kształtowaniu ZIB z wybranych państw Europy Zachodniej oraz Chin w Afryce?” (str. 15). Zasadniczo, postawione pytanie badawcze jest poprawnie sformułowane i służy celom poznawczym.

Celem recenzowanej rozprawy jest „przedstawienie roli dystansu psychicznego jako determinanty ZIB przedsiębiorstw z krajów europejskich, które posiadały w przeszłości kolonie, oraz Chin w Afryce” (s. 15 i s. 132). Tak sformułowany cel należy uznać za ambitny i poznawczo interesujący, ponieważ łączy problematykę zagranicznych inwestycji bezpośrednich z kategorią dystansu psychicznego, a jednocześnie osadza ją w specyficznym kontekście relacji gospodarczych między Europą oraz Chinami i Afryką. Na podkreślenie zasługuje również fakt, że Autor nie ogranicza się do ogólnego wskazania głównego celu badawczego, lecz formułuje także cele szczegółowe, określone jako doprecyzowujące. Rozwiązanie to oceniam pozytywnie, gdyż zwiększa przejrzystość struktury badawczej rozprawy, porządkuje tok prowadzonego wywodu oraz pozwala lepiej uchwycić zakres analiz empirycznych i teoretycznych. Cele szczegółowe pełnią w tym przypadku istotną funkcję operacjonalizującą, wskazując, jakie aspekty badanego zjawiska zostaną poddane pogłębionej analizie.

Na podstawie celów szczegółowych Autor formułuje hipotezy badawcze dysertacji, a następnie podporządkowuje im kolejne etapy analiz empirycznych. Takie rozwiązanie zasadniczo sprzyja zachowaniu spójności wywodu oraz pozwala na logiczne powiązanie części teoretycznej z empiryczną. W tym miejscu należy jednak wskazać na istotną wątpliwość dotyczącą zakresu i trafności niektórych hipotez, w szczególności hipotez H4 i H5, w relacji do tematu pracy oraz głównego problemu badawczego. W mojej ocenie hipotezy H4 i H5 nie korespondują w pełni z zasadniczym przedmiotem rozprawy. Jeśli głównym celem pracy jest analiza znaczenia dystansu psychicznego oraz jego wymiarów w kształtowaniu zagranicznych inwestycji bezpośrednich, to hipotezy te powinny w sposób bezpośredni odnosić się do tej właśnie kategorii teoretycznej i empirycznej. Tymczasem ich konstrukcja może sprawiać wrażenie częściowo przesuniętej względem głównej osi badawczej dysertacji, co osłabia przejrzystość pomysłu badawczego.

Należy uznać to za wadę pracy, ponieważ hipotezy badawcze powinny wynikać bezpośrednio z tematu rozprawy, celu głównego (w tym celów szczegółowych), a następnie stanowić podstawę konsekwentnie prowadzonej weryfikacji empirycznej. W przypadku H4 i H5 pojawia się natomiast pytanie, czy ich zakres nie wykracza poza zasadniczą problematykę

pracy lub czy nie dotyczy zagadnień jedynie pośrednio związanych z analizowanym zjawiskiem. Może to prowadzić do wrażenia pewnej niespójności między deklarowanym tematem rozprawy, przyjętą strukturą hipotez a częścią empiryczną.

W konsekwencji omawiane hipotezy wymagają lepszego uzasadnienia teoretycznego oraz wyraźniejszego powiązania z główną kategorią analityczną pracy. Autor powinien był szerzej wyjaśnić, dlaczego włącza do badania motywy BIZ i w jaki sposób przyczynia się to do rozwiązania głównego problemu badawczego dysertacji. Brak takiego doprecyzowania należy ocenić krytycznie, gdyż osłabia ono spójność koncepcyjną rozprawy i może utrudniać ocenę, w jakim zakresie uzyskane wyniki rzeczywiście odpowiadają na pytania postawione w pracy.

Można zatem stwierdzić, że choć ogólna konstrukcja badania została podporządkowana przyjętym celom i hipotezom, to dobór oraz zakres hipotez H4 i H5 budzą zastrzeżenia.

Autor przeprowadził studium literaturowe dbając o uwzględnienie w nim najnowszych opracowań naukowych w literaturze krajowej i obcojęzycznej. Już we wstępie Doktorant wykazuje się doskonałą znajomością literatury przedmiotu, identyfikując deficyt badań związanych z analizowanymi w rozprawie zagadnieniami. Jest to niewątpliwie dużą zaletą opracowania. Analiza literaturowa jest uporządkowana, precyzyjna i układa się w logiczny wywód naukowy. Co prawda luki badawcze nie są usystematyzowane, ale nie traktuję tego jako uchybienie czy wadę. Niekiedy spotyka się luki badawcze w układzie numerycznym. Brak tego nie jest jednak w mojej ocenie cechą obniżającą wartość naukową rozprawy.

Autor uzasadnia podjętą problematykę badawczą umiejętnie formułując luki badawcze i uzasadnia przydatność wyników badania dla praktyki gospodarczej. Przeprowadzone badanie stanowi uzupełnienie istniejących teorii ZIB przez co jest ważnym rozwinięciem nauk ekonomicznych, w szczególności w zakresie ekonomii międzynarodowej i międzynarodowych przepływów kapitału. Ponadto, warto podkreślić, że nieczęsto w polskim piśmiennictwie podejmuje się temat inwestycji bezpośrednich w Afryce, dlatego analiza empiryczna danych dla tego kontynentu wydaje się szczególnie interesująca.

Rozdział pierwszy zatytułowany „Teoretyczne aspekty zagranicznych inwestycji bezpośrednich” zawiera przegląd definicji ZIB i opis ich istoty, motywy, determinanty oraz teorie wyjaśniające to zjawisko. Po szczegółowej analizie teorii ZIB, zwraca uwagę wyjątkowo ciekawy podrozdział poświęcony wyborowi odpowiednich teorii do analizy ZIB w Afryce (podrozdział 1.6). Autor dokonuje wyboru najważniejszych w jego ocenie teorii, podkreślając przy tym znaczenie najnowszych teorii i modelu dotyczących zachowań przedsiębiorstw z Chin. Dostrzega przy tym szczególne cechy inwestycji, zauważając jak wpływa to na użyteczność tradycyjnych teorii ZIB, także w kontekście dystansu psychicznego jako determinanty ZIB – a więc w kontekście własnego problemu badawczego.

Takie podejście świadczy o dużej dojrzałości naukowej badacza i pozwala mieć nadzieję, że opracowanie będzie głęboko osadzone w literaturze przedmiotu, a jednocześnie będzie stanowić dojrzałe rozwinięcie dotychczasowych dokonań naukowych.

Ponadto, w tej części dysertacji Autor dokonuje przeglądu literatury w zakresie motywów ZIB (podrozdział 1.3) oraz determinantów (podrozdział 1.4). Są to najsłabsze części całej pracy; wypełnione wyliczeniami, jak gdyby Autor chciał spełnić obowiązek przedstawienia oczywistych twierdzeń o przyczynach i uwarunkowaniach ZIB. W mojej ocenie warto byłoby

pokusić się o ciekawszą formę przedstawienia tej tematyki z nieco większą zbałostą o stylistykę w tej części (więcej na ten temat w dalszej części recenzji).

Mimo tego, że podrozdziały 1.3 i 1.4, pozostawiają pewien niedosyt co do jakości opracowania, a część 1.5 mogłaby się znajdować w rozdziale 3. (na przykład jako podrozdział otwierający) rozdział pierwszy jest ciekawy i merytorycznie wartościowy. Autor opisuje w sposób uporządkowany rozwój teorii ZIB, odnosząc się do najnowszych zdobyczy teorii i najnowszych publikacji na ten temat. Takie podejście warto pochwalić, albowiem świadczy o ciekawości badawczej, otwartości i dociekliwości młodego badacza. W strukturze pierwszego rozdziału nie ma chaosu, ani przypadkowości sekwencji podejmowanych wątków, co także zasługuje na wyróżnienie i mocno podnosi walory rozprawy.

W drugim rozdziale Autor podejmuje próbę określenia zjawiska dystansu psychicznego poprzez omówienie teoretycznych zagadnień dotyczących tej tematyki, jak również licznych badań empirycznych poświęconych dystansowi psychicznemu w biznesie międzynarodowym i strategiach internacjonalizacji przedsiębiorstw. Autor ponownie dokonuje przeglądu literatury — tym razem pozycji poświęconych dystansowi psychicznemu, jego konceptualizacji oraz sposobom operacjonalizacji w badaniach ilościowych. W tym przypadku mam jednak również wrażenie pewnej pobieżności, zwłaszcza w podrozdziale 2.3. dotyczącym wyników badań empirycznych nad dystansem psychicznym. Przywołane pozycje literaturowe zaprezentowano dość syntetycznie, przede wszystkim w formie zestawień tabelarycznych, co porządkuje materiał, ale nie zawsze pozwala w pełni wydobyć znaczenie poszczególnych badań dla konstrukcji problemu badawczego rozprawy.

Autor przeprowadza w tym rozdziale interesującą charakterystykę dystansu psychicznego jako kategorii wielowymiarowej, odnoszącej się do czynników utrudniających przepływ informacji, uczenie się o rynku zagranicznym oraz rozumienie odmiennego środowiska gospodarczego, kulturowego, językowego, religijnego, politycznego i instytucjonalnego. Na szczególne podkreślenie zasługuje rozróżnienie między dystansem psychicznym ujmowanym na poziomie percepcyjnym, a więc jako subiektywne odczucie menedżerów, oraz dystansem analizowanym poprzez jego korelaty, takie jak różnice językowe, religijne, edukacyjne, polityczne, społeczno-ekonomiczne czy dotyczące poziomu uprzemysłowienia.

Jednocześnie w trakcie studium literaturowego Autor stawia hipotezy, które w tej części rozprawy stają się pewnym ramowym schematem dla dalszych rozważań o potencjalnym wpływie dystansu psychicznego i jego komponentów na alokację zagranicznych inwestycji bezpośrednich przedsiębiorstw europejskich oraz chińskich w krajach Afryki. Rozdział ten pełni zatem istotną „funkcję pomostową” między teoretycznym ujęciem ZIB a empiryczną częścią pracy, ponieważ pozwala uzasadnić wybór zmiennych wykorzystanych w modelach ekonometrycznych oraz wskazuje, dlaczego dystans psychiczny może odgrywać odmienną rolę w przypadku inwestorów z krajów europejskich i Chin. W tym sensie rozdział drugi stanowi ważny element konstrukcji całej rozprawy, choć miejscami korzystne byłoby pogłębienie interpretacji przywoływanych badań empirycznych i silniejsze powiązanie ich wyników z własnym modelem badawczym Autora.

Rozdział trzeci ma charakter empiryczny i prezentuje dane dotyczące napływu inwestycji z wybranych krajów europejskich oraz z Chin do państw afrykańskich. W mojej ocenie brakuje jednak pogłębionej analizy dynamiki tych przepływów w ujęciu rocznym oraz szczegółowej charakterystyki struktury branżowej inwestycji, co ogranicza możliwości wnioskowania na temat trendów i ich determinantów.

Autor w sposób wyczerpujący uzasadnia wybór krajów do dalszych analiz oraz wyjaśnia różne trudności w gromadzeniu danych o opisywanym zjawisku. Moją uwagę zwracają podrozdziały 3.1.3 oraz 3.2.3 o wynikach dotychczasowych badań empirycznych, odpowiednio w części pierwszej nt. europejskich ZIB w Afryce, oraz w części drugiej – o chińskich ZIB w Afryce. Jest to kolejny dowód na to, że podejście Autora do tematu jest dojrzałe, przemyślane i poprzedzone gruntownym i długim procesem studiowania literatury przedmiotu.

Odnosząc się do rozdziału czwartego – mam pewne wątpliwości co do jego obecności w pracy. Jak zgadzam się, że teoretyczne rozdziały, przegląd piśmiennictwa, wyniki badań empirycznych (dot. dystansu psychicznego) są nieodzowne do kompleksowego i precyzyjnego badania stanowiąc treść dysertacji, tak uważam, że odrębny rozdział poświęcony metodzie zastosowanej do badania równie dobrze mógłby stanowić tylko podrozdział wprowadzający do części empirycznej (tu: rozdział 5). Jest on co prawda najobszerniejszą częścią rozprawy (rozdział 5 liczy 45 stron), to jednak Autor przewiduje część metodyczną i pisze o metodzie badawczej (podrozdział 5.1.2.).

Mając świadomość trudności w gromadzeniu danych dotyczących ZIB do analizy modelowej, endogeniczności zmiennych oraz kontroli różnorodności, szczególnie doceniam uwagę Autora skierowaną na „charakterystykę zbioru danych” w podrozdziale 5.1.3, dzięki której dowiadujemy się, że baza empiryczna została skonstruowana poprzez połączenie kilku zróżnicowanych źródeł danych, obejmujących zarówno informacje o odległości między gospodarkami, przepływach zagranicznych inwestycji bezpośrednich, jak i potencjalnych determinantach ZIB.

Autor wykorzystał dane z bazy CEPII dotyczące odległości i podstawowych zmiennych makroekonomicznych, dane o ZIB z CDIS (Coordinated Direct Investment Survey) Międzynarodowego Funduszu Walutowego, a także bazę opracowaną przez Douglasa Dowa, z miarami zróżnicowania krajów.

Autor przedstawia również zakres czasowy badania, obejmujący lata 2009–2022 oraz jasno określa grupy państw poddanych analizie. W zbiorze uwzględniono z jednej strony Chiny, a z drugiej – wybrane kraje Europy Zachodniej posiadające w przeszłości kolonie, tj. Belgię, Francję, Niemcy, Włochy, Holandię, Portugalię, Hiszpanię oraz Wielką Brytanię. Takie wyodrębnienie grup badawczych należy uznać za uzasadnione z punktu widzenia celu rozprawy, ponieważ pozwala na porównanie determinant ZIB pochodzących z dwóch odmiennych typów gospodarek i tradycji internacjonalizacji.

Szczególnie istotne jest również to, że Autor wskazuje na ograniczenia zgromadzonego materiału empirycznego, zwłaszcza na braki w danych bilateralnych dotyczących chińskich inwestycji w Afryce w latach 2009–2017. Świadczy to o dojrzałości badawczej i ostrożności interpretacyjnej, ponieważ problem dostępności i kompletności danych o ZIB, zwłaszcza w układzie bilateralnym oraz w odniesieniu do krajów afrykańskich, stanowi jedno z istotnych wyzwań tego typu analiz. Autor pokazuje także, że ostateczny dobór zmiennych był wynikiem nie tylko przesłanek teoretycznych, lecz również weryfikacji jakości i kompletności danych, ponieważ część potencjalnych zmiennych została wykluczona ze względu na braki informacyjne lub negatywny wpływ na liczebność próby.

W kontekście zgromadzonych zasobów danych należy wskazać brak odniesienia do kwestii źródeł kapitału (w tym zjawiska inwestycji fantomowych), których 40% (wg danych UNCTAD) nie pochodzi z kraju, z którego są zapisywane w bilansach płatniczych.

W podsumowaniu rozdziału piątego (podrozdział 5.3) Autor podejmuje swego rodzaju dyskusję z samym sobą o otrzymanych wynikach badania. Autor zauważa, że uzyskane rezultaty nie zawsze w pełni potwierdzają przyjęte wcześniej założenia teoretyczne i sformułowane hipotezy badawcze, co skłania go do ostrożnej, pogłębionej interpretacji zależności między dystansem psychicznym a napływem zagranicznych inwestycji bezpośrednich. Wskazuje przy tym, że wpływ poszczególnych wymiarów dystansu psychicznego na decyzje inwestycyjne nie ma charakteru jednoznacznego ani uniwersalnego, lecz zależy od specyfiki kraju pochodzenia inwestora, kraju goszczącego, analizowanego okresu oraz zestawu pozostałych determinant ekonomicznych i instytucjonalnych uwzględnionych w modelu. Autor nie traktuje wyników modelowania w sposób mechaniczny, lecz konfrontuje je z literaturą przedmiotu, ograniczeniami danych oraz złożonością badanego zjawiska.

Najważniejszą, z punktu widzenia wkładu w rozwój nauki, częścią rozprawy jest rozdział piąty, w którym Autor prezentuje wyniki modelowania roli dystansu psychicznego jako determinanty europejskich oraz chińskich zagranicznych inwestycji bezpośrednich w krajach Afryki. Główne narzędzie badawcze, czyli panelowe modele grawitacji szacowane z wykorzystaniem estymatora Hausmana-Taylor'a oraz estymatora pseudo-największej wiarygodności o rozkładzie Poissona — PPML, zostało przygotowane poprawnie, z zastosowaniem właściwego warsztatu badawczego. Autor przeprowadza dodatkową weryfikację otrzymanych wyników badania przez ich zestawienie z wynikami innych badań, a także przez porównanie rezultatów uzyskanych dla inwestycji europejskich i chińskich oraz dla różnych specyfikacji modeli.

W Zakończeniu Autor wskazuje ograniczenia przeprowadzonego badania, w szczególności związane z dostępnością i kompletnością danych dotyczących ZIB w Afryce, ograniczeniami wynikającymi z zastosowania syntetycznych miar dystansu psychicznego opartych na jego korelatach oraz trudnościami w pełnym uchwyceniu znaczenia wybranych zasobów naturalnych jako determinant inwestycji. Jednocześnie formułuje interesujące kierunki dalszych badań, zwłaszcza dotyczące percepcyjnego wymiaru dystansu psychicznego oraz roli presji konkurencyjnej. Ponadto, Autor przedstawia propozycje kierunków przyszłych badań, co niewątpliwie jest wyrazem dojrzałości naukowej i dogłębnej znajomości tematu.

Warto podkreślić, że rozprawa jest materiałem o wysokiej wartości aplikacyjnej w praktyce gospodarczej, albowiem w wyniku przeprowadzonego badania Autor wskazuje na znaczenie dystansu psychicznego oraz jego poszczególnych wymiarów jako czynników, które mogą wpływać na kierunki, skalę i prawdopodobieństwo podejmowania zagranicznych inwestycji bezpośrednich. Wyniki rozprawy mogą być wykorzystane zarówno przez przedsiębiorstwa rozważające ekspansję na rynki afrykańskie, jak i przez instytucje publiczne odpowiedzialne za politykę inwestycyjną oraz współpracę gospodarczą z krajami Afryki. Autor pokazuje bowiem, że decyzje inwestycyjne nie są determinowane wyłącznie przez klasyczne czynniki ekonomiczne, takie jak wielkość rynku, zasoby naturalne czy otwartość handlową, lecz również przez mniej oczywiste uwarunkowania związane z różnicami językowymi, religijnymi, edukacyjnymi, politycznymi i społeczno-ekonomicznymi między krajem inwestora a krajem goszczącym. Co prawda badanie przeprowadzono na grupie krajów posiadających w przeszłości kolonie afrykańskie, dlatego trudno zakładać, że jego wnioski

będą mogły zostać bezpośrednio wykorzystane przy formułowaniu strategii ekspansji inwestycyjnej polskich przedsiębiorstw.

2.2. Wartość naukowa pracy

Całość opracowania stanowi interesujące i właściwe ujęcie problemu badawczego, jakim jest znaczenie dystansu psychicznego oraz jego poszczególnych wymiarów w kształtowaniu zagranicznych inwestycji bezpośrednich, ze szczególnym uwzględnieniem inwestycji realizowanych przez Chiny w krajach Afryki. Układ opracowania jest logiczny i podporządkowany celowi rozprawy, który został sformułowany poprawnie.

Autor umiejętnie wprowadza Czytelnika w tematykę badawczą, którą jest oddziaływanie różnic językowych, religijnych, edukacyjnych, politycznych i społeczno-ekonomicznych między krajem inwestora a krajem goszczącym na kierunki, skalę i prawdopodobieństwo podejmowania zagranicznych inwestycji bezpośrednich. Hipotezy badawcze zostały sformułowane właściwie i dojrzałe, w sposób przemyślany i jasny, dzięki czemu otrzymujemy pogłębiony obraz postawionego problemu badawczego. Właściwości hipotez nie obniża wspomniany wcześniej fakt niedopasowania hipotezy czwartej (H4) i piątej (H5) do tematu pracy.

Struktura wyводу naukowego jest logiczna i przemyślana. Autor właściwie przeprowadza studium literaturowe, a liczba pozycji literatury (212 pozycji literatury polskiej i zagranicznej, dzieł starszych i najnowszych) zasługuje na wyróżnienie. Autor proponuje metody badawcze i narzędzia, na podstawie których opracowuje i przeprowadza własne badanie ilościowe oraz dokonuje krytycznej oceny wyników badania i ich praktycznych implikacji. Wyciągnięte wnioski są nie tylko interesujące z punktu widzenia celu poznawczego i rozwoju nauki, ale też ważne dla praktyki gospodarczej.

2.3. Poprawność redakcyjna rozprawy

Rozprawa przygotowana została w sposób staranny i dokładny. Zauważalne są pewne ułomności w postaci skrótów myślowych (np. „wydobycie surowców przez ZIB”, str. 43) oraz licznych powtórzeń typu „warto dodać, że...” (22 razy), „przykładem może/mogą być...” (7 razy). Zauważalne są także zapożyczenia typu „generowaniu ZIB” (str. 53), czy niezręczności stylistyczne „otrzymywane przepływy” (str. 49).

Niestety Autor nie uniknął błędów językowych i stylistycznych – na przykład „zubożały (...) dobroć” (str. 142), czy „uniewrażliwienie się” (str. 138). Należy również podkreślić, że w literaturze przedmiotu terminologia odnosząca się do inwestycji wychodzących z danego kraju preferuje użycie formy „odpływ” (oraz pochodnych: odpływy, odpływające). Z kolei forma „wypływ” (i jej odmiany gramatyczne) jest w tej literaturze nietypowa i powinna zostać zastąpiona dla zachowania spójności terminologicznej.

Nie do końca rozumiem, dlaczego Autor zdecydował się na podejście oparte na falsyfikacji hipotez zamiast na ich weryfikacji. W pracy nie przedstawiono uzasadnienia wyboru tej strategii badawczej ani implikacji metodologicznych takiego rozróżnienia, co utrudnia ocenę trafności przyjętych wniosków.

Nie umieszczono numeracji stron Załącznika (nr str. 212 i 213).

Szatę graficzną charakteryzuje wysoka jakość wykonania. Rysunki, których w rozprawie jest 16 oraz tabele (w liczbie 33) są przejrzyste, estetyczne i dokładne. W większości przypadków stanowią bardzo ważne i istotne wzbogacenie przekazu treści.

3. Podsumowanie i ocena końcowa

Przedłożona do recenzji rozprawa doktorska przygotowana przez mgra Kamila Ulmanna jest opracowaniem, które oceniam pozytywnie. Praca ta stanowi ważny wkład Autora w rozwój nauk ekonomicznych. Jest też dowodem, iż Doktorant posiada umiejętność samodzielnego prowadzenia rozważań naukowych, a w tym opracowania i doboru narzędzi badawczych, analizy danych i wyników oraz konstruowania wniosków.

Przedmiotem rozprawy doktorskiej jest analiza roli dystansu psychicznego jako determinanty zagranicznych inwestycji bezpośrednich krajów europejskich (pochodzących z państw zachodnioeuropejskich posiadających w przeszłości kolonie) oraz Chin w krajach Afryki. Dlatego należy podkreślić, iż podjęty temat jest aktualny i istotny dla badań z zakresu ekonomii międzynarodowej, studiów nad internacjonalizacją przedsiębiorstw oraz polityki gospodarczej państw zarówno europejskich, jak i afrykańskich. Jego podjęcie uważam za wysoce uzasadnione i przyczyniające się do rozwoju teorii i praktyki badawczej w obszarze ekonomii międzynarodowej, teorii inwestycji bezpośrednich oraz formułowania rekomendacji polityki inwestycyjnej i rozwojowej w krajach przyjmujących kapitał.

Biorąc pod uwagę wysoką wartość naukową przedłożonej mi do oceny dysertacji stwierdzam, iż w mojej ocenie Autor dysertacji prezentuje ogólną wiedzę teoretyczną w dyscyplinie ekonomia i finanse i posiada umiejętność samodzielnego prowadzenia pracy naukowej. Ponadto, przedmiotem rozprawy jest oryginalne rozwiązanie problemu naukowego. Stwierdzam, że recenzowana rozprawa doktorska mgra Kamila Ulmanna spełnia warunki określone w art. 187 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce ((Dz. U. z 2024 r. poz. 1571. z późn. zm.) niezbędne do nadania stopnia doktora w dyscyplinie ekonomia i finanse.

W związku z powyższym wnioskuję do Rady Dyscypliny Ekonomia i finanse Uniwersytetu Gdańskiego o dopuszczenie mgra Kamila Ulmanna do dalszych etapów postępowania o nadanie stopnia doktora.

Dr hab. Eliza Przeździecka, prof. SGH